

- чевський. - Педагогіка [Текст] : навчальний посібник / С. С. Пальчевський. – К. : Каравела, 2007. – 576 с.
2. Качинська Л. Л. Виховний процес у сучасній школі [Текст] / Л. Л. Качинська. – Рівне, 1997. – 154с.
 3. Корецька Л. В. Увага: обдаровані діти! : Методичні рекомендації на допомогу організаторам роботи з обдарованими дітьми / Л. В. Корецька, А. І. Постельняк. - Кіровоград: Видавництво КООШПО імені Василя Сухомлинського, 2008. – 137 с.
 4. Обласний методичний кабінет навчальних закладів мистецтва та культури [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Архів: 2018. – Режим доступу: <http://arhivmetodkabinet.tilba.ws/2018>.

Мірошниченко Т. В., к.п.н.,
доцент Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ПЕДАГОГІЧНА ФАСИЛІТАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Соціальне замовлення на гуманістично орієнтованого педагога, здатного до творчого розв'язання педагогічних завдань, актуалізує проблему якісної професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу. Пошук ефективних методів, засобів, технологій формування фахових компетентностей студентів обумовлює звернення до педагогічної фасилітації – особливого типу співпраці, що забезпечує створення психологічно комфортних умов для творчого саморозвитку і самореалізації особистості.

Розробку концепції педагогічної фасилітації почав у 50-х рр.ХХ ст. К. Роджерс разом з іншими представниками гуманістичної психології (А.Маслоу, Дж.Олпорт, Р.Мей). Проблема дослідження змісту, структури, технологій фасилітативного впливу була предметом розгляду таких учених, як І. Авдеева, О. Галіцян, А. Гельбак, Н. Дідур, М. Квас, О. Кондрашихіна, О. Матвієнко, О. Фісун, К. Шевченко та інших.

У психолого-педагогічну теорію і практику термін «фасилітація» ввів американський психотерапевт і педагог К.Роджерс, раніше розвинувши його в недирективній, людиноцентрованій (person-centered) психотерапії. На думку вченого, під фасилітацією навчання слід розуміти «тип навчання, при якому педагог-фасилітатор, займаючи партнерську позицію, сприяє розвитку учня і може сам навчитися жити» [1, с. 225].

Реалізації фасилітативного підходу в підготовці майбутніх учителів початкової школи сприяють пошук і запровадження особистісно орієнтованих технологій, що спрямовані на усвідомлення студентами суспільної значущості професії педагога, формування вмінь здійснювати педагогічну рефлексію, а також забезпечення гуманістичного освітнього середовища.

На нашу думку, до найбільш конструктивних методів активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців з позиції фасилітації належать: кейс-метод, аналіз і розв'язання педагогічних ситуацій, метод проєктів, дебати, імітаційні ігри, метод портфоліо, інтерактивні технології тощо.

Чільне місце в педагогічному процесі займають естетотерапевтичні технології, що базуються на актуалізації емоційно-чуттєвого компонента та наданні можливості індивідуально-творчого розвитку [2]. Проведення аудиторних занять з дисциплін педагогічного циклу з використанням елементів казкотерапії, ігрової терапії, музикотерапії, драматерапії, сміхотерапії сприяють створенню позитивної емоційної атмосфери, розвитку суб'єктного досвіду студентів, здатності до творчості, самоактуалізації у навчальній та інших сферах життєдіяльності.

Важливу роль у забезпеченні фасилітативної суб'єкт-суб'єктної взаємодії у закладах вищої освіти відіграє особистість викладача, який є соратником, помічником у професійному та особистісному становленні майбутнього вчителя, дотримуючись принципу абсолютного позитивного ставлення. Цікавими, на нашу думку, є сформульовані К. Роджерсом умови ефективності такої взаємодії, що зводяться до кількох педагогічних вимог. Вони полягають у тому, щоб бути «щирим, правдивим і гідним довіри; мати щасливу вдачу та зазнавати теплих почуттів, симпатії до вихованця, навіть якщо в окремі моменти він завдає прикрощів, викликає почуття невдоволення» [1, с. 230].

Відтак, можна виокремити основні завдання викладача-фасилітатора у змісті професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів:

- виявлення та задоволення освітніх потреб і запитів студентів;
- розвиток мотиваційної, когнітивної, емоційно-вольової сфер особистості;
- упровадження сучасних особистісно орієнтованих технологій формування фахових компетентностей;
- надання допомоги студентам у пошуку та використанні інформаційно-комунікативних ресурсів для вирішення навчальних завдань;
- проведення індивідуальної роботи щодо організації та проведення наукових досліджень з актуальних проблем навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах Нової української школи;
- ефективна організація самостійної діяльності студентів на засадах дидактичного вибору;
- актуалізація творчого вияву особистості під час аудиторної та позааудиторної роботи;
- формування гуманістичної спрямованості майбутньої професійної діяльності.

Вирішення окреслених завдань у процесі навчання сприяє формуванню та розвитку в майбутніх учителів початкової школи таких якостей, як цілеспрямованість, креативність, самостійність, пізнавальна активність, спрямованість на оволодіння професією.

Отже, педагогічна фасилітація – це якісно вищий і відповідний сучасним запитам практики рівень організації навчання майбутніх педагогів. Реалізуючи фасилітативний підхід у початковій школі вчитель зможе досягти

суб'єкт-суб'єктної взаємодії з молодшими школярами, підтримати в дитині прагнення до самовдосконалення, самореалізації, саморозвитку.

Список використаних джерел

1. Роджерс К. Р. Свобода учитися / К. Роджерс, Дж. Фрейберг. – М. : Смысл, 2002. – 527 с.
2. Федій О. А. Професійна підготовка педагогів початкової школи до використання естетотерапії: теорія та практика / О. А. Федій, Т. В. Мірошніченко, Ю. Г. Кулімова. – Полтава : АСМІ, 2018. – 268 с.

Метельська Н. Й., аспірантка
Полтавський національний
педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
(м. Полтава)

ДОСЛІДЖЕННЯ КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ПЕДАГОГІВ

Сьогодні професійна діяльність, яка здійснюється фахівцем в освітній установі, висуває особливі вимоги до його особистості. Специфіка роботи педагогів вимагає вивчення психологічних особливостей компонентів структури їхньої самосвідомості та динаміки їх розвитку, оскільки таке дослідження дає змогу визначити провідні чинники формування особистості фахівця, здатного успішно здійснювати професійну діяльність в освітній галузі. Проведений аналіз наукових праць засвідчив, що хоча питання розвитку професійної самосвідомості працівників освіти і були предметом ґрунтовних досліджень (А. Маркова, Л. Мітіна, В. Панок, К. Седих, В. Семиченко, Н. Чепелева та ін.), вони не можуть вважатись повністю вичерпаними.

У цьому контексті особливої актуальності набуває практичне вивчення особливостей самосвідомості фахівця. З цією метою нами було використано "Тест-опитувальник самоствавлення" за В. Століним, С. Пантілеевим [2] та методику "Особистісний диференціал" [1]. Дослідження проводилось на базі Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського та охоплювало 275 педагогів.

Результати дослідження засвідчили, що середній показник глобального самоствавлення по вибірці складає 80,18 %. Це є свідченням загального позитивного самоствавлення педагогічних працівників та високого рівня їх самооцінки. Високий показник за шкалою самоінтересу (77,20 %) є свідченням наявності у респондентів інтересу до власних думок і відчуттів, готовності спілкуватися з собою на рівних. За шкалою самоповаги виявлено показники 70,28 %, які дають змогу говорити про тенденцію до високого рівня саморозуміння, самооцінки власних можливостей, а також віру педагогічних працівників у свої сили. За показниками 64,28 % за шкалою аутосимпатії можемо говорити про схвалення своєї особистості, довіру до себе і позитивну са-